

28.09.2022

POL-2022-112175

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo.lvm@gov.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö VN/17306/2022, 7.9.2022

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeksi alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain, laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain sekä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

1. Lausuntopyyntö

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Poliisihallituksen lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, jolla muutettaisiin alusturvallisuuden valvonnasta annettua lakia (370/1995), laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettua lakia (1687/2009) sekä liikenteen palveluista annettua lakia (320/2017). Mainitut lait sisältävät viittaukset kodifioituun vähimmäiskoulutusdirektiiviin, jotka tulee päivittää vastaamaan uutta direktiiviä.

Lisäksi liikenteen palveluista annettuun lakiin ehdotetaan muutoksia maanteiden henkilö- ja tavaraliikenneluvan haltijan riskiluokittamiseksi sekä ilman kuljettajaa vuokrattujen ajoneuvojen käyttämisestä maanteiden tavaraliikenteessä annetun direktiivin muuttamisesta johtuvista uusista säännöksistä.

Hallituksen esityksen ja asetusmuutoksen tavoitteena on selkeyttää sääntelyä ja panna kansallisesti täytäntöön EU-säädöksiä.

Liikenteen palveluista annettuun lakiin ehdotetaan muutosta, jolla pantaisiin täytäntöön EU:n liikkuvuuspakettiin liittyvä uudentyyppinen yrityksen riskiluokittaminen sekä ilman kuljettajaa vuokrattujen ajoneuvojen käyttämisestä maanteiden tavaraliikenteessä annetun direktiivin 2006/1/EY muuttamisesta annettu direktiivi (EU) 2022/738.

2. Poliisihallituksen lausunto

Uudistamme jo aiemmissa lausunnoissamme esittämämme näkemykset siitä, että toiseen jäsenvaltioon rekisteröidyn vuokratun tavaraliikenteen ajoneuvon käyttöön kotimaan liikenteessä tulisi yleisesti suhtautua myönteisesti.

Painotamme edelleen sitä, että lakimuutosten yhteydessä tulee huolehtia siitä, että valvontaviranomaisten toimivaltuudet, seuraamusmenettely, tavaraliikenteen lupaprosessi ajoneuvon rekisteröintineen, sekä tiedonhallinnan ja tietojärjestelmien mahdollistama tuki valvonnalle (muun muassa

asetettavien määräaikojen seurannan mahdollistamiseksi) on kirjattu ja kuvattu riittävän selkeällä tasolla laadukkaana, vaikuttavana ja tehokkaana liikennevalvonnan, sekä kuljetusrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnan mahdollistamiseksi.

2.1. Pykäläkohtainen arviointi

13 §

Henkilö- ja tavaraliikenneluvan haltijan pitäminen riskiyrityksenä

EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen 12 artiklassa tarkoitettuna riskiyrityksenä pidetään henkilö- ja tavaraliikenneluvan haltijaa, joka Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/22/EY 9 artiklan 1 kohdan nojalla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1071/2009 täydentämisestä sellaisten unionin sääntöjen vakavien rikkomusten luokittelun osalta, jotka voivat johtaa maantieliikenteen harjoittajan hyvämaineisuuden menettämiseen, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/22/EY liitteen III muuttamisesta annetun komission asetuksen (EU) 2016/403 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/22/EY soveltamissääntöjen vahvistamisesta kuljetusyriyten riskiluokituksen yhteisen laskentakaavan osalta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2022/695 perusteella määritellään riskiyritykseksi.

Arvio:

Säännöskohtaisissa perusteluissa (kohta 7) on todettu, että direktiivin (EU) 2020/1057 2 artiklan 9 kohdan d alakohdan nojalla lisätään tieliikenteen sosiaalilainasäädännön valvontadirektiivin 9 artiklaan 4 kohta, jossa edellytetään, että kohdennettujen tienvarsitarkastusten helpottamiseksi kansalliseen riskiluokitusjärjestelmään sisältyvien tietojen on oltava jäsenvaltion kaikkien toimivaltaisten valvontaviranomaisten saatavilla valvonnan aikana.

Tämän tiedon saamisella on merkittävä vaikutus liikennevalvonnan kohdentamiseen ja valvonnan tietojohtoisuuteen. Valvontaresurssien koko ajan vähentyessä tulee valvonnan riskiperusteinen kohdentaminen ja tiedon välittäminen eri viranomaisten välillä entistäkin tärkeämmäksi.

17 §

Liikenteessä käytettävä ajoneuvo

Tavaraliikenneluvan haltija voi käyttää ilman kuljettajaa vuokrattujen ajoneuvojen käyttämisestä maanteiden tavaraliikenteessä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/1/EY mukaisesti toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon rekisteröityä vuokrattua moottorikäyttöistä ajoneuvoa tavaraliikenteessä kahden perättäisen kuukauden ajan kalenterivuodessa ilman sen rekisteröintiä 216 §:ssä tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin. Tavaraliikenneluvan haltijan on ennen kyseisen vuokratun ajoneuvon käyttämistä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kyseisen vuokratun ajoneuvon rekisteritunnus sekä vuokrasopimuksen kesto, jotka ehtojen täytyttyessä merkitään 216 §:ssä tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin. Vuokrasopimuksen kesto voi olla enintään kaksi kuukautta. Kyseisten vuokrattujen ajoneuvojen lukumäärä voi olla enintään 25 prosenttia yrityksen luvanvaraaseen tavaraliikenteeseen rekisteröidystä moottorikäyttöisestä ajoneuvokannasta.

Jos yrityksen moottorikäyttöinen ajoneuvokanta koostuu useammasta kuin yhdestä ja alle neljästä ajoneuvosta, voi yritys käyttää yhtä kyseistä vuokrattua ajoneuvoa. Kyseisen vuokratun ajoneuvon rekisteröintiä ja vuokrausta koskevien Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/1/EY 2 artiklan 1 kohdan a–d alakohtien mukaisten ehtojen noudattaminen on liikenteen valvojan pyynnöstä todistettava sähköisillä tai paperimuotoisilla asiakirjoilla, jotka on pidettävä mukana ajoneuvossa.

Arvio:

Säännöskohtaisissa perusteluissa (kohta 7) todetaan, että *direktiivin (EU) 2022/738 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti direktiivin 2006/1/EY 2 artiklan 1 kohdan a-d alakohdassa tarkoitettujen ajoneuvon rekisteröinti- ja vuokrausehtojen noudattaminen on liikenteen valvojan pyynnöstä todistettava sähköisellä tai paperimuotoisella asiakirjalla, joka on pidettävä mukana ajoneuvossa. Asiakirjalla tarkoitetaan tässä tapauksessa asianmukaista vuokrasopimusta tai sen oikeaksi todistettua jäljennöstä. Lisäksi jos kuljettaja ei ole ajoneuvon varsinainen vuokraaja, niin ajoneuvossa tulee olla mukana kuljettajan työsopimus tai sen oikeaksi todistettu ote.*

Säännöksen tulkintaa ja soveltamista liikennevalvonnassa selkeyttäisi sekä valvojan että kuljettajankin näkökulmasta se, että vaadittavat asiakirjat olisi lueteltu jo itse pykälässä, eikä niitä tarvitsi erikseen etsiä perusteluosiosta. Vaadittavien asiakirjojen luettelo sinällään on selkeä ja valvontatyötä tukeva.

On hyvä, että pykälään selkeästi kirjattu sekä asiakirjojen mukana pitämisen velvollisuus, että velvollisuus myös ne pyydettyäessä valvojalle esittää.

Lisäksi perusteluissa todetaan, että *pykälän 3 momenttiin ehdotetun mukaisesti tavaraliikenneluvan haltijan on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuokratun ajoneuvon rekisteritunnus, jonka lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolle tulee toimittaa vuokrasopimuksen kesto, joka ei voi olla pidempi kuin kaksi kuukautta. Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on varmistaa, että ilmoitetut tiedot tallennetaan ehtojen täytyessä liikenteen palveluista annetun lain 216 §:ssä tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin, ja että ne ovat liikenteen valvojen saatavilla tienvarsitarkastusten aikana. Direktiivin (EU) 2022/738 1 artiklan 3 kohdan mukaisesti EU:n jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että maanteiden tavarankuljetuksia toisen lukuun harjoittavan yrityksen käyttämän vuokratun ajoneuvon rekisteritunnus merkitään asetuksen (EY) N:o 1071/2009 16 artiklassa tarkoitettuun kansalliseen sähköiseen rekisteriin. Lisäksi lupaviranomaisen järjestelmässä tulee olla merkittynä vuokrauksen aloitus- ja lopetuspäivämäärä.*

Liikenne- ja viestintäviraston rooli ja tehtävä on seurannan osalta merkittävä. Erinomaisen tärkeää on, että merkinnät tietojärjestelmissä ovat valvojan helposti saatavilla, ja että tiedot ovat oikein säädösten edellyttämällä tavalla kirjattuina. Valvonnassa tulee eteen tilanteita, joissa merkintä järjestelmistä puuttuu ja kuljettaja/kuljetusyrittäjä kertoo sen tehneensä. Toi-

saalta voi olla mahdollista, että vuokrasopimuksen kahden kuukauden kestoa voidaan jatkaa sopimuksia uusimmalla, eikä tällaista mahdollista jatkoa välttämättä valvontatilanteessa pystytä millään keinoin varmistamaan. Näissä tapauksissa tapahtuma saattaa johtaa epäillyn rikoksen esitutkintaan.

262 a §

Liikenteessä käytettävän ajoneuvon väärä rekisteröinti

Liikenteessä käytettävän ajoneuvon väärästä rekisteröinnistä tuomitaan myös tavaraliikenneluvan haltija, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ei ole ilmoittanut Liikenne- ja viestintävirastolle toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta vuokratun moottorikäyttöisen ajoneuvon rekisteritunnusta ja vuokrasopimuksen kestoa taikka, joka ei pysty esittämään liikenteen valvojalle ajoneuvossa mukana pidettäviä sähköisessä tai paperimuodossa olevia asiakirjoja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/1/EY 2 artiklan 1 kohdan a–d alakohtien mukaisten ajoneuvon rekisteröintiä ja vuokrausta koskevien ehtojen noudattamisesta.

Arvio:

Pykälään ehdotetaan muutosta, jonka mukaisesti liikenteessä käytettävän ajoneuvon väärästä rekisteröinnistä voidaan tuomita tavaraliikenneluvan haltija, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ei ole toiminut liikenteen palveluista annetun lain 17 §:n uuden 3 momentin tavaraliikenneluvan haltijaa koskevien vaatimusten edellyttämällä tavalla.

Valvonnan näkökulmasta arvioituna säännös on selkeä ja johdonmukainen muiden vastaavanlaisiin rikkeisiin verrattuna, myös seuraamuksen osalta.

3 Esitys pykälän korjaamisesta, Laki liikenteen palveluista (268§)

268 § (10.8.2018/731)

Moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja ja luvanvaraisen liikenteen tietoja koskevat rikkomukset (9.4.2021/299)

Kuljettajalle voidaan määrätä 40 euron liikennevirhemaksu, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo, mitä moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa vaadittavien asiakirjojen mukana pitämisestä säädetään:

1) EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen 4 artiklan 6 kohdassa tai EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa; (9.4.2021/299)

2) 39 §:ssä; tai (9.4.2021/299)

3) 151 §:n 2 momentin 1 kohdassa. (9.4.2021/299)

Kuljettajalle voidaan määrätä 40 euron liikennevirhemaksu, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo, mitä luvanhaltijan nimen ja yhteystietojen sekä kuljettajan nimen pitämisestä matkustajan nähtävillä säädetään 151 §:n 2 momentin 2 kohdassa. (9.4.2021/299)

Liikennevirhemaksun määräämisestä, tiedoksiannosta ja täytäntöönpanosta säädetään tieliikenneläissa (729/2018).

Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 693/2006 sisälsi aiemmin seuraavat säännökset:

29 §

Asiakirjan esittämisvelvollisuus

Liikennettä harjoitettaessa on ajoneuvossa tarvittaessa oltava mukana voimassa oleva kotimaan liikennelupa, liikennetraktorilupa tai kuljetuslupa alkuperäisenä taikka yhteisöluvan jäljennös sekä kuljettajatodistus tai 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu vuokrasopimus, sen oikeaksi todistettu jäljennös tai selvitys.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asiakirja on vaadittaessa esitettävä poliisi-, tull- tai rajavartiomiehelle.

32 §

Rangaistussäännökset

Joka harjoittaa tässä laissa tarkoitettua liikennettä ilman asianmukaista lupaa, on tuomittava luvattomasta tavaraliikenteen harjoittamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Ehdotus:

Liikennepalvelulakiin tulisi lisätä rangaistussäännös, jossa säädettäisiin seuraamus liikenteenharjoittajalle, joka ei ole hakenut kuljettajatodistusta kuljettajalle. Teon vakavuus huomioiden pidämme perusteltuna, että seuraamus olisi sakkorangaistus.

Lisäksi tulisi palauttaa seuraamusmahdollisuus myös sille, ettei asiakirja ole ajoneuvossa mukana eikä sitä pyydettyäessä valvontaviranomaiselle esitetä. Tämän seuraamuksen osalta tulee harkita, onko liikennevirhemaksu teon moitittavuuden osalta riittävä, tai tuleeko vähintäänkin maksun suuruutta arvioida uudelleen 40 euron liikennevirhemaksun sijaan.

Poliisin toimivaltaan liittyvänä tarkennuksena olisi hyvä olla maininta myös siitä, että poliisi voisi keskeyttää kuljetuksen jollei ajon jatkamiseen ole erityisiä syitä, silloin kun kuljettajalla ei ole esittää kuljettajatodistusta.

Ehdotetut muutokset estäisivät omalta osaltaan harmaan talouden lisääntymistä kuljetusalalla.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Kari Onninen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.09.2022 klo 15:53. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo.lvm@gov.fi

Tiedoksi

Poliisihallitus, esikunta
Poliisihallitus, poliisiylitarkastaja Karl Linderborg
Poliisihallitus, liikenneturvallisuuden vastuualue